

УДК 37.016:008:7:37.091.33

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2022.11.275540>

ORCID 0000-0003-0192-2915

ORCID 0000-0002-6228-6695

ПРАКТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ГУМАНІТАРНОЇ ГАЛУЗІ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Олександр Лук'яненко,

доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри культурології;
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка;

Костянтин Крепак,

доцент кафедри музичного мистецтва та хореографії;
Навчально-науковий інститут культури і мистецтв Державного закладу
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Дослідження покликане розкрити специфіку практичного компонента професійної підготовки майбутніх фахівців гуманітарної галузі під час вивчення історії музичного мистецтва. Акцент зроблено на вивченні першого блоку – історії музики первісності, одного з маловивчених та контраверсійних компонентів предметів мистецтвознавчого й культурологічного циклів. У статті проведено аналіз основних теорій походження музики та запропоновано варіанти побудови практичної частини дисциплін з ілюструванням кожного наукового пояснення відповідними аудіовізуальними матеріалами.

Автори аналізують методикку створення і практичного застосування власної аудіотеки студента, яка може використовуватися під час опанування історії музики у первісну добу. У статті трактується погляд на роль життя в середовищі первісного шуму; визначаються шляхи вивчення здобувачами освіти тлумачення звуку для людини первісності, зокрема, не з позиції «приємний-неприємний звук», а з позиції відтворюваності мелодії та ритму. Дослідження пропонує низку практичних вправ для того, аби студентові стала зрозумілою симетрія звукового ряду, який людина первісності створювала, копіюючи звуки тварин, є наслідком не лише симетрії звуків тварин, але й прямої геометричної симетрії світу природи. Наукова розвідка формує набір вправ, котрі допомагають студентові одночасно із визначенням уніфікованості темпоритмів природи, що вплинули на формування музики первісності, отримати розуміння наявності варіативності у, здавалося б, монолітному механічному світові живого.

Охарактеризовано практику залучення в освітньому процесі аудіовізуальних джерел, акцентовано увагу на евристичній моделі навчання, що вимагає від здобувачів освіти постійної пошукової діяльності та визначення власної траєкторії освітньо-наукового та професійного розвитку. Запропоновано практичні заняття, котрі стимулюють студента оволодіти сучасними методами дослідження та діджитал-знаряддями в галузі культури і мистецтва, майбутньої професії. Це дозволить закріпити наявні й розвинути нові професійні вміння та навички роботи в постійно змінному цифровому середовищі з урахуванням сталого розвитку та традиційних методик наукового пошуку.

Ключові слова: підготовка фахівця-гуманітарія, історія музики, історія мистецтв, первісність, методика, практичний компонент.

Постановка проблеми. Вивчення історії музики у контекстах світової та української культури, а також у якості окремого освітнього компонента здобувачами вищої освіти немистецького спрямування є одним із прикладів того, як вузькопрофесійне знання переходить у категорію загального. У ході цієї роботи важливо побудувати викладання, аби воно не переходило в профанацію і не зводилося до конспектування та тлумачення термінів і понять. Зазвичай історія музики, окрім, власне, підготовки музикантів, стає частиною освітніх програм мистецьких спеціальностей шифру 02 (наприклад, 026 Сценічне мистецтво – передбачено ПР13 Стандарту вищої освіти «Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру, літератури, образотворчого мистецтва, музики, кіно; основні факти про видатних особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва») (*Стандарт вищої освіти*, 2021). Однак, зустрічається і в складі великих блоків дисциплін для студентів гуманітарних спеціальностей (наприклад, 034 Культурологія, освітні компоненти «Історія світової культури», «Історія української культури», «Основи мистецького аналізу та експертної оцінки культурних об'єктів») (*Освітньо-професійна програма «Культурологія»*, 2022), де передбачене ознайомлення із тенденціями розвитку різних видів мистецтва. Або ж навіть є невід'ємною частиною освітньої програми «Історія мистецтв» гуманітарної спеціальності 032 Історія та археологія на історичному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Саме тому актуальність розвитку методичного арсеналу, який допоміг би уводити в світ музики фахівців без відповідної профільної підготовки, є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Пріоритети методики викладання художньої культури в освітніх навчальних закладах досліджували А. Уліщенко та О. Щолокова. Формування естетичного ставлення до мистецтва в процесі вивчення художньої культури було предметом досліджень Л. Аристової, Н. Миропольської. Педагогічні засади музично-теоретичної підготовки вчителів музики знайшли своє відображення в публікаціях В. Юрчак, Р. Ескіної, О. Олексюк, Н. Філіпчук та О. Ростовського, проте вони переважно присвячені роботі з майбутніми музикантами та вчителями музики, не розкриваючи специфіки роботи зі здобувачами освіти іншого спрямування, у тому числі мистецького (хореографія, образотворче чи сценічне мистецтво тощо).

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити специфіку практичного компонента професійної підготовки майбутніх фахівців гуманітарної галузі під час вивчення історії музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Музика з'являється на освітньому горизонті гуманітарія чи не з першим освітнім компонентом, бо супроводжує людину з найдавнішого етапу її існування. Саме з епохи первісності починається знайомство з азами музики, тому на перших заняттях зі студентами слід сформуванню уявлення про музику як вид мистецтва. Історики культури первісності дають доволі структуровані теорії походження музики:

- теорія К. Валлашека про народження музики у зв'язку з танцем на основі ритму;
- ідея К. Бюхера про формування музики в результаті трудової діяльності людини під час узгоджених колективних фізичних дій у ритмізації процесу спільної праці (як приклад, жінки ритмічно заколисували дітей, пастухи гучно трубили, скликаючи у долині худобу, знахарі використовували монотонні мелодії для супроводу магічних обрядів тощо);

- теорія Ч. Дарвіна про звуко-інтонаційне суперництво під час шлюбних ігор самців тощо). Методика практичної роботи зі студентами повинна проілюструвати специфіку звучання та побудови перших музичних інструментів, виявити закономірності імітації ними звуків світу природи, продемонструвати значення голосу людини у розвитку аудіального мистецтва;

- «емоційні теорії» Ж-Ж. Руссо та Г. Спенсера шукають витоки музики в необхідності оприсутнення звуком почуттів туги чи захоплення у стані піднесеності чи

занепаду, що згодом привело до відділення мови від музики та використання інструментів для посилення впливу останньої;

– теорія К. Штумпфа та В. Гошовського виводить витoki музики раніше за появу самої мови у якості нелінгвістичного засобу артикуляції (Клещуков, 2021).

На основі цих теорій можливо побудувати практичну частину заняття, ілюструючи кожен з них відповідними аудіовізуальними матеріалами з мережі Інтернет та особистого архіву викладача. Одним із фундаментальних є просвітницький аудіальний проєкт «A History of Music». Він має 6 блоків («Before Music», «The Evolution of Song», «Musilanguage», «A Million Years of Music», «Symmetry and Other Reflections», «Prehistoric Music»). Проєкт представляє собою медіа, що поєднує зображення, відтворення звуків природи чи музичних інструментів та коментар. Закадровий коментар зорієнтовано на наукову базу, зокрема, дослідження антропологів та мистецтвознавців (Healy, & McNally, & Ruxton, 2013).

Викладач спроможний забезпечити власну аудіотеку, яку може використовувати під час викладання історії музики в первісну добу, орієнтуючись на подібні підкасти. Головні орієнтири мають допомогти проілюструвати еволюцію походження звуку у житті людини: від природнього до штучного. З іншого боку, це гарна основа для формування пакету індивідуального завдання для самостійної роботи чи проєкту з теми або модуля. Студент має проаналізувати, як міг би звучати цей світ до появи людини і штучного звуку. Це вимагає усвідомлення того, чим є звук і наше сприйняття, що штовхає до есеїстичних роздумів на тему давньої філософської загадки: «Чи чути звук падаючого дерева в лісі, якщо поруч нікого немає?». А, відповідно, і чим була музика, якщо її до того не чули? Студент має відчувати себе у середовищі первісного шуму і зрозуміти, що слово «шум» найперше не мало того негативного контексту, який нерідко це слово має нині. Для цього використовуємо аудіальну підбірку природніх звуків у контрасті з тишею, яка й допомагає побачити первісну музику як результат нашої взаємодії зі світом природи, навіть якщо ми вже уявляємо звук лише як електромагнітні хвилі. Музика повинна відчуватися студентом у наслідуванні звучання природніх явищ і мінералів, потоків річок, виверження вулканів, зливів. Як орієнтири для пошуку можна запропонувати вже готові підбірки звуків природи на різних платформах. Так, AppleMusic має значний плей-лист під назвою «Nature Sounds». Здобувач може забезпечити себе матеріалом по блоках «Звук океанських хвиль», «Дощі та зима», «Звуки зими», «Звуки води», «Звуки дощу», «Звуки водоспадів» тощо. Сервіс Spotify пропонує схожий плей-лист зі 126 пісень, об'єднаних у тематику «Sounds of birds, rain, and jungle ambience».

На противагу зазначеному вище варто зібрати «звуки умовної тиші», як приклад. Звук здавалося б безжиттєвої пустелі. І потім – звуковий вибух океану, з якого починається звук живих організмів, як згодом завойовують суходіл та повітря. Такий набір звуків включатиме записи пісень китів, голоси дельфінів, звук повітряних бульбашок у товщі води, що згодом можуть перемішуватися із сюрчанням коників, записами дикої природи екваторіальних широт та савани, з ревінням отар буйволів, рокотом левів та павіанів, співом птахів. Варто продемонструвати, що, здавалося б, хаотичний розподіл природніх звуків стає впорядкованим у загальній симфонії природи. Відповідні тематичні пошуки можуть бути доповнені цільовими запитами в Google, що дають достатньо розлогу базу для вибору звуків природи, як от – виверження вулканів на сайті Університету Штату Орегон (Volcano Sound during eruption) чи аудіовізуальні записи африканської пустелі (African desert sound effects library). Зауважимо, що існує ціла підбірка медіафайлів, які можна використовувати у ході практичних занять такого плану, котрі належать Michael Ghelfi Studios – записи крижаної тундри (Frozen Tundra) або тропічних боліт (Tropical Swamp).

Студент мусить відчувати динаміку змін, що відбулася у звуках природи під час еволюції. Варто наголосити на появі ритму та тональності, що міняються не випадково, а цілком логічно, підпорядковуючись законам методики на відміну від звуків, породжених у

лоні світу природних елементів – води, мінералів, повітря та вогню. Це пульсуючі тони, яким властива симетрія та повторюваність. Здобувачі освіти мають відчутти, що це дозволить у подальшому зробити запис, вивести з категорії «шумів природи», надати цим звукам передбачуваного математичного і графічного вираження й можливості відтворення. Маючи таку підбірку, можна запропонувати практичне завдання, що покаже перші кроки у музичному мистецтві людини первісності; воно полягатиме в звуконаслідуванні з використанням принципу копіювання ритму насвистуванням, наспівуванням, притупуванням чи плесканням у долоні. Це продемонструє тлумачення звуку для людини первісності не з позиції «приємний-неприємний звук», а з позиції відтворюваності мелодії та ритму. Як приклад, є гра із шумонаслідування дощу групою людей трісканням пальцями, плесканням у долоні, гупанням по коліна і тупанням ногами в підлогу в залежності від того, яку динаміку дощу хочуть показати – від накрапання до зливи з громом. Однак, це лише умовний варіант, бо звук дощу може бути приємним, але важко наслідуваним. Це має бути озвученим під час тлумачення процесу переходу звуків природи в первісну музику: якщо простукати його ритм можна доволі умовно, то наспівати «мелодію дощу» видається проблематичним.

Схожу вправу можна провести зі звуками, ще важкими для наслідування, але тими, що оточували людину первісності й продовжують зачаровувати нас нині – звуками мінералів. Вони абсолютно неперсоніфіковані. Це може бути звук піску, що сиплеться чи каміння, яке падає з висоти скелі. Така колекція «геологічної музики» може доповнюватися звуками у печерах, породженими свистом вітру чи капанням води. Вони – мелодії вічності, які супроводжували митців від найдавніших часів до сьогодення.

Окремий пункт у питанні відчуття еволюції музики – це звуконаслідування тваринного світу, який, безперечно, ближчий до людини в питанні єдності звуку та руху, звуку та наміру звуковидобування, а, одночасно із цим, є чимось первісним і чужим нашому єству. Студент мусить зафіксувати той факт, що первісна музика стає виключно внутрішнім актом, персоналізованим розумінням звуку, народженого у лоні чогось дикого, інстинктивного. Робота з банком даних звуків дикої природи має наметі породити розуміння, що первісна музика в ритміці голосу й руху стає першим варіантом об'єктивного вираження суб'єктивного розуміння навколишнього середовища – як реальне медитативне заглиблення в сутність «полотна природи».

Симетрія звукового ряду, який людина первісності створювала, копіюючи звуки тварин, є наслідком не лише симетрії звуків тварин, але й прямої геометричної симетрії світу природи. Студент може виконати практичне завдання з унаочнення руху та темпу в живій природі з його повторюваністю та симетричністю, вдаючись до аналізу ритмів життя тварин. Це продемонструє, яким насправді довгим та глибоким був процес еволюції музики, що пройшов тривалий період акумуляції знання про динаміку й повторюваність природного до відтворення в грі на штучному інструменті. Свідчення цьому – в хрестоматійному законі чисел Фібоначчі, теорії золотого розтину, в симетричності структурних елементів тіл тварин, розташованих відносно центральної осі тощо. Студент може графічно зобразити цю симетрію та ритміку живого тіла на прикладі метеликів чи гусені, змії чи бджоли. Ця вправа допоможе прослідкувати те, як ритм, продукований людиною первісності в ранній музиці, став вираженням у часі симетрії фізичного єства. Ця симетрія, властива не лише рухові самого тіла, була спостережена людиною первісності під час полювання, коли мисливці фіксували здатність тварини-жертви помічати і точно передбачати рух протилежної сторони, що могло мати ключове значення для визначення результату обох взаємодій хижак-жертва. Такі стрибки є основою мелодій магічних наспівів перед полюванням аборигенів.

У площині «тваринного звуку» не можна оминати і вправи з пульсом. Серцебиття людини і тварини – дикої чи одомашненої – яскравий приклад ритміки, котра лягла в основу первісної музики, особливо відобразившись у техніці гри на ударних інструментах. Графічне зображення власного пульсу студентом, виміряного за допомогою сучасних гаджетів, таких як AppleWatch, є унаочненням лінії ритму, котра має одночасно точку

акценту, а від неї розходяться в різні сторони симетричні хвилі в минуле і майбутнє. Точнісінько таку циклічність, яка кодується в повторюваності головної теми та варіативності побічної партії в музичній формі пізніших часів, демонструють ритми життя живих організмів. Народження, життя та смерть мають чітку умовно уніфіковану хронологічну тривалість від клітини, яку, звісно, людина первісності не могла спостерігати, до мегатварин льодовикового періоду. Студент у якості додаткового завдання, що допоможе віднайти природне джерело ритміки в музиці, повинен знайти інші приклади такої повторюваності. Серед них можуть бути звуки та вібрації органів тіла, чергування періодів сну та пробудження. Таким чином, має формуватися розуміння того, що музика має джерело набагато давніше й глибше, ніж матеріальна культура давніх цивілізацій Сходу з усталеними оркестрами музичних інструментів.

Мета подібних вправ – показати студентові, що людська музика в добу первісності, скоріше за все, вкладалася в систему природніх ритмів, не вибиваючись із того, що могла почути й відчути людина первісності в навколишньому світі – уповільнення до найбільш повільного і прискорення до найбільш швидкого в світі звуків природи. Це стане видно в тому, що для доісторичної людини з'явилася межа, за якою перестали розуміти набір звуків як музику тоді, коли вони стають занадто повільними і втрачають циклічний ритмічний зміст. Це можна проілюструвати на основі уже запропонованої раніше гри у копіювання власного серцебиття, коли воно спочатку імітації цілком походить на біт до музичного твору, а з його уповільнення радше нагадує просто звуки, котрі втрачають значення зі збільшенням пауз або ж їхньої повною нівеляцією, втратою суб'єктивної вартості кожного окремого тону. Науково-практичним підтвердженням цього є сучасна шкала темпів у музиці, що позначає частоту чергування долей і тактів, таким чином визначаючи смисловий зміст музичних фраз. Так, наразі найповільнішим у виконанні вважається темп *largissimo* («занадто повільно») із частотою 31-39 ударів за хвилину, а найшвидшим – *prestissimo* («швидко в найвищій мірі, ще швидше за *presto*»), що дорівнює 192-208 ударів за хвилину.

Це, по суті, і є та природна межа, після якої звуковий ряд у нашій свідомості втрачає фразовість і перетворюється на щось однотипне й гучне. Для ілюстрації цього студенти можуть працювати в парах, малюючи графічні схеми різних темпів звуків живої природи з використанням метроному. Мета – прослідкувати, доки візуалізація звуків та темпу буде мати гармонійний вигляд та одночасно приємно впливатиме на слух. У певний момент навколишній світ перестане пропонувати свої зразки занадто швидкого руху звуку, що й буде сигналом втрати мелодійності. Окремі види тварин мають природні ритми, котрі не вкладаються в нашу систему звукосприйняття. Скажімо, у колібрі серце б'ється зі швидкістю до 600 ударів за хвилину в стані спокою і понад одну тисячу ударів під час польоту, а етрусська землерийка має чи не найшвидше серцебиття у 1511 ударів за хвилину. Найповільнішими вважаються бабак у стані гібернації з 5 ударами за хвилину та синій кит з 8-10 ударами серця за хвилину (*Heart rates of animals*). Студенти можуть провести практичні розрахунки, намагаючись пропорційно звести ритміку серцебиття тварини до пульсу людини та побачити, що в межах співвідношення те, що колись було чутно як один звук, набуватиме ознак фраз. Схожа місія у вправ, пов'язаних із уповільненням щебету птахів і намаганням відтворити їхню мелодію за допомогою графіки, щоб побачити прихований рух; тотожно виглядає практичне завдання з фіксацією ритміки співу китів, що нагадує довгий звук сирени над порожнечою, однак, не позбавлений мелодійності.

Мета полягає в подальшому порівнянні графічної схеми з урахуванням пропорції швидкості серцебиття і співу, які виглядатимуть тотожними за умови приведення до «спільного знаменника». Пришвидшення співу китів робить його аналогією пташиного щебету і, навпаки, уповільнення пташиних трелей дає мелодію, схожу на голоси найбільших морських ссавців. Таке завдання має проілюструвати студентам єдність «гармонії природи», наявність того, що умовно можна назвати «базовим кодом» музики, властивим у тому числі й людині, бо ці темпи й ритми, ця симетрія звуку стане основою і

людського музичного мистецтва. Це тісно переплітається з філософією перцептивного теперішнього часу – моменту, який усвідомлюється як теперішнє (White, 2020); часу, що може бути різним не лише для представників одного виду, але й для різних істот. Робота з філософським есе на цю тематику в курсі історії музики може показати, яким чином людина почала сприймати «чуже теперішнє» – час великих тварин льодовиків, малих істот лісів, жителів глибин та піднебесся. Це відобразилося в різноманітності мелодики та темпів, у яскравості тем первісної музики, що багато в чому копіювала світ природи неприховано. Існування перцептивного теперішнього у відчутті звуку відобразилося й на запасі звукової інформації зі змінною тривалістю, і на інформаційній ємності почутого й побаченого, і великій ролі семантичного компоненту інформації.

Продовженням таких практичних вправ може бути запис ритміки власної ходи й бігу, які потім отримують графічне відображення і, відповідно, можуть слугувати природними зразками нормального темпоритму музики, котрий здатна відтворити й відрізнити людина, яка ще не має штучних інструментів, і, тим паче, комп'ютерної техніки, що продукує сотні й тисячі звуків за хвилину. Це дозволяє зрозуміти появу такого явища як ритм, що визначається як чергування та співвідношення сильних і слабких долей та акцентів – як удари людського серця, як чергування кроків під час ходіння. Таким чином, студент наочно побачить, що часова організація послідовності та групування тривалості звуків і пауз, яка не є залежною від їхньої висоти, народилася з природного циклу звуків живого організму – часто власного. Саме тому ми й продовжуємо комбінувати почуті звуки за аналогією у блоки, де є сильні та слабкі долі. І такою, здебільшого, є система, народжена з копіювання серцебиття організацією музичного ритму – простий дводольний метр, де акцент у мелодії припадає на першу долю. Практичним завданням тут може бути віднайдення природних звуків, що підпадають під класичну графічну решітку подвійних метрів (2/2, 2/4, 6/8, 4/4), причому студент має знайти різноманітність у світі природи, яка змогла подарувати відносно помірний музичний метр *alla breve* (2/2=4/4) до швидких метрів (до 12/8 включно). Все лежить у площині музикознавства, бо, як зауважував Артур Онеггер, «музика – це геометрія, що рухається в часі» (Онеггер, 1963).

Одночасно із визначенням уніфікованості темпоритмів природи, що вплинули на формування музики первісності, студенти мають отримати розуміння про наявність варіативності у, здавалося б, монолітному механічному світові живого (Brinck, 2008). Це вплине на поняття авторства та унікальності мелодії, коли справа дійде до аналізу професійної музики й композиції.

Висновки. Запропоновані у розвідці специфічні практичні вправи професійної підготовки фахівця гуманітарної галузі в розрізі освітнього компоненту, що включає теми з історії музики, в умовах сучасної динамічної моделі університетської освіти є прикладами творчого методичного поступу. Репродукція знання про музику як вид мистецтва, походження музики, перші музичні інструменти, імітацію, значення голосу людини в розвитку музичного мистецтва заступається постійною евристиком, що характеризується крос-предметністю. Студенти-гуманітарії стають спів-дослідниками в суміжних галузях знання і перехреснують дослідження з представниками природничих та фізико-математичних наук у площині вивчення історії звуку, що стане музикою. Зміст такого практичного складника професійної підготовки істориків, культурологів та митців формується з урахуванням потреб стандартів вищої освіти, які вимагають оволодіння реальними професійними компетентностями в галузі.

ЛІТЕРАТУРА

- Клещуков, В. П. (2021). *Танцювальність як чинник жанрово-стилістичної еволюції академічного музичного мистецтва*. (Дис. канд. наук). Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової, Одеса.
- Онеггер, А. Я. (1963). *Я – композитор!* Ленинград: Музгиз.

- Освітньо-професійна програма «Культурологія» першого бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 034 Культурологія галузі знань 03 Гуманітарні науки.* (2002). Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.
- Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь бакалавр. Галузь знань 02 Культура і мистецтво, спеціальність 026 “Сценічне мистецтво”.* (2021). Київ.
- Уліщенко, А. Б. (2012). Методика викладання художньої культури в загальноосвітніх навчальних закладах: сучасні пріоритети. В В. М. Шейко (Ред.), *Культура України* (Вип. 38, с. 40-48). Взято з http://rio-khsac.in.ua/culture_files/cu38.pdf.
- A History of Music.* (2022). Retrieved from https://www.youtube.com/playlist?list=PLaoYKn5vw7_M6u3lqRBDm6453ybET-sKg.
- African Desert sound effects library.* (2022). Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=dPZRIutHCeE&ab_channel=GeorgeVlad.
- Before Music.* (2022). Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=cOw8RrK4eUU&list=PLaoYKn5vw7_M6u3lqRBDm6453ybET-sKg&index=2&ab_channel=Diacoustics.
- Brinck, I. (2008). From similarity to uniqueness: Method and explanation in comparative psychology. In L. S. Roska-Hardy, E. M. Neumann-Held (Eds.) *Learning from Animals? Examining the Nature of human uniqueness*. London: Psychology Press.
- Frozen Tundra. Arctic Ambience.* Retrieved from <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203889909-17/similarity-uniqueness-method-theory-comparative-psychology-ingar-brinck?context=ubx&refId=3335c152-dfdc-4305-aacc-0c3cff87b22a>.
- Healy, K., McNally, L., & Ruxton G. D. (2013). Metabolic rate and body size are linked with perception of temporal information. *Animal Behaviour*, 86 (4), 685-696,
- Heart rates of animals. (2022). *Dino Animals. com.* Retrieved from <https://dinoanimals.com/animals/heart-rates-of-animals-top-10/>.
- Nature Sounds.* (2022). Retrieved from <https://music.apple.com/us/artist/nature-sounds/188943426?l=ru>.
- Sounds of birds, rain, and jungle ambience. (2022). *Nature Sounds.* Retrieved from <https://open.spotify.com/playlist/37i9dQZF1DX4PP3DA4J0N8>
- Tropical Swamp* (2022). Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=_XTebxxHO9Q&ab_channel=MichaelGhelfiStudios.
- Volcano Sounds During Eruptions* (2022). Volcano World. Retrieved from <https://volcano.oregonstate.edu/volcano-sounds-during-eruptions>.
- White, P.A. (2020). The perceived present: What is it, and what is it there for? *Psychon Bull Rev*, 27, 583-601.

REFERENCES

- A History of Music.* (2022). Retrieved from https://www.youtube.com/playlist?list=PLaoYKn5vw7_M6u3lqRBDm6453ybET-sKg.
- African Desert sound effects library.* (2022). Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=dPZRIutHCeE&ab_channel=GeorgeVlad.
- Before Music.* (2022). Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=cOw8RrK4eUU&list=PLaoYKn5vw7_M6u3lqRBDm6453ybET-sKg&index=2&ab_channel=Diacoustics.
- Brinck, I. (2008). From similarity to uniqueness: Method and explanation in comparative psychology. In L. S. Roska-Hardy, E. M. Neumann-Held (Eds.) *Learning from Animals? Examining the Nature of human uniqueness*. London: Psychology Press.
- Frozen Tundra. Arctic Ambience.* Retrieved from <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203889909-17/similarity-uniqueness-method-theory-comparative-psychology-ingar-brinck?context=ubx&refId=3335c152-dfdc-4305-aacc-0c3cff87b22a>.
- Healy, K., McNally, L., & Ruxton G. D. (2013). Metabolic rate and body size are linked with perception of temporal information. *Animal Behaviour*, 86 (4), 685-696,

- Heart rates of animals. (2022). *Dino Animals. com*. Retrieved from <https://dinoanimals.com/animals/heart-rates-of-animals-top-10/>.
- Kleshchukov, V. P. (2021). *Tantsiuvalnist yak chynnyk zhanrovo-stylistychnoi evoliutsii akademichnoho muzychnoho mystetstva [The dancer as a factor in the genre-stylistic evolution of academic musical art]*. (PhD diss.). Odeska natsionalna muzychna akademiia imeni A. V. Nezhdanovoi, Odesa [in Ukrainian].
- Nature Sounds*. (2022). Retrieved from <https://music.apple.com/us/artist/nature-sounds/188943426?l=ru>.
- Onehher, A. Ya. (1963). *Ya – kompozytor! [I am a composer!]* Lenynhrad: Muzghyz [in Russian].
- Osvitno-profesiina prohrama «Kulturolohiia» pershoho bakalavrskoho rivnia vyshchoi osvity za spetsialnistiu 034 Kulturolohiia haluzi znan 03 Humanitarni nauky [Educational and professional program «Culturology» of the first bachelor's level of higher education in the specialty 034 Culturology of the field of knowledge 03 Humanities.]*. (2002). Poltava: PNPUI imeni V. H. Korolenka [in Ukrainian].
- Sounds of birds, rain, and jungle ambience. (2022). *Nature Sounds*. Retrieved from <https://open.spotify.com/playlist/37i9dQZF1DX4PP3DA4J0N8>
- Standart vyshchoi osvity. Pershyi (bakalavrskiy) riven vyshchoi osvity. Stupin bakalavr. Haluz znan 02 Kultura i mystetstvo, spetsialnist 026 «Stsenichne mystetstvo» [Standard of higher education. First (bachelor) level of higher education. Bachelor's degree. Field of knowledge 02 Culture and art, specialty 026 «Scenic art»]*. (2021). Kyiv [in Ukrainian].
- Tropical Swamp* (2022). Retrieved from https://www.youtube.com/watch?v=_XTebxxHO9Q&ab_channel=MichaelGhelfiStudios.
- Ulishchenko, A. B. (2012). *Metodyka vykladannia khudozhnoi kultury v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh: suchasni priorityety [Methods of teaching artistic culture in general educational institutions: modern priorities]*. In V. M. Sheiko (Ed.), *Culture of Ukraine* (Vol. 38, pp. 40-48). Retrieved from http://rio-khsac.in.ua/culture_files/cu38.pdf [in Ukrainian].
- Volcano Sounds During Eruptions* (2022). Volcano World. Retrieved from <https://volcano.oregonstate.edu/volcano-sounds-during-eruptions>.
- White, P.A. (2020). The perceived present: What is it, and what is it there for? *Psychon Bull Rev*, 27, 583-601.

THE PRACTICAL COMPONENT OF THE PROFESSIONAL HUMANITARIAN SPECIALIST TRAINING WHILE STUDYING THE HISTORY OF MUSIC ART

Oleksandr Lukyanenko,

Doctor of Historical Sciences, Associate Professor, Head of the Cultural Studies Department;
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University;

Kostiantyn Krepak,

Associate Professor of the Department of Music Art and Choreography;
Educational and Scientific Institute of Culture and Arts of the State Institution
«Luhansk Taras Shevchenko National University»

The research is designed to reveal the specifics of the practical component of the professional training of future specialists in the humanitarian field while studying the history of music art. Emphasis is placed on the first block study – the history of primitive music, one of the little-studied and controversial components of the subjects of art history and culture studies cycles. The article analyzes the main theories of the origin of music and offers options for constructing the practical part of the disciplines, illustrating each scientific explanation with appropriate audio and visual materials.

The authors analyze the method of creation and practical application of the student's audio library, which can be used when learning the history of music in the primitive age. The article

discusses views on the life role in the environment of primordial noise. The ways of studying the interpretation of sound for a primitive person by the students are determined, in particular, not from the position of «pleasant-unpleasant sound» but from the position of reproducibility of melody and rhythm. The study offers some practical exercises to make the student understand the symmetry of the sound series that primitive man created by copying the sounds of animals, which is a consequence not only of the symmetry of animal sounds but also of the direct geometric symmetry of the natural world. Scientific exploration forms a set of exercises that help the student, at the same time as determining the uniformity of the tempo rhythms of nature, which influenced the formation of primitive music, to understand the presence of variability in the seemingly monolithic mechanical world of the living.

The practice of involving audio-visual sources in the educational process is characterized. Attention is focused on the heuristic model of learning, which requires education seekers to constantly search and determine their trajectory of educational, scientific, and professional development. Practical classes are offered that stimulate the student to master modern research methods and digital tools in the field of culture and art, a future profession. It will allow you to consolidate existing and develop new professional and work skills in a constantly changing digital environment, taking into account sustainable development and traditional methods of scientific research.

Keywords: *training of a humanities specialist, history of music, history of arts, originality, methodology, practical component.*

Надійшла до редакції 26.02.2022 р.